

Kunstfotograaf Stephen Sack

Van Verbeelding tot Verwondering

"Een constante zoektocht die zijn neerslag vindt in fotoreeksen: dat is de essentie van mijn werk. Toen ik in 1985 de Prix de la Jeune Peinture Belge won voor mijn foto's van oude munten, was de reactie van mijn omgeving: 'Prachtig, dit kun je heel je leven doen.' Maar ik wist: dit is pas het begin. Heel mijn leven munten fotograferen? No way!" De Amerikaanse kunstfotograaf Stephen Sack woont al meer dan dertig jaar in Brussel.

Intuïtie. Het woord loopt als een rode draad door ons gesprek. "Een goede leerling was ik allerm minst," zegt Stephen Sack. "Lezen, schrijven: niet bepaald mijn ding. Toch zagen ze op school iets in mij: 'Stephen is misschien niet de beste leerling, maar wel een vat vol ideeën.' Op mijn instinct ben ik erdoor gelaveerd. Met interesses links en rechts: ik was de kapitein van het schaak- en van het tennisteam, en ik gaf het schoolblad uit. Telkens als ik voor een nieuwe situatie kwam te staan, liet ik me leiden door mijn intuïtie. Een beetje het verhaal van mijn leven, en het heeft er uiteindelijk toe geleid dat ik de wereld, de realiteit ging visualiseren op haast alchemistische wijze."

"Na *highschool* volgde het ernstige werk - de universiteit. Aanvankelijk bleef ik braafjes in de pas lopen. Eerst een *major* in economie behaald, daarna geschiedenis gaan studeren. Maar gaandeweg begon ik meer en meer in twijfel te trekken en wilde ik ontdekken hoe de wereld werkelijk in elkaar zit. Ook begon ik de waarden van de Amerikaanse maatschappij kritisch onder de loep te nemen en wat ik zag, beviel me niet. De obsessie voor materiële welstand, of de manier waarop Amerikanen zich god toe-eigenen. In mijn ogen moest er iets anders zijn, iets waardevollers."

Broedplaats

Dat 'andere' heeft Sack in de Oude Wereld, in Brussel ontdekt. "In 1977, ik was 23, had ik mijn diploma op zak. Voortstuderen leek me wel iets, maar dan wel in een andere omgeving. Zo ben ik uiteindelijk met een beurs aan de ULB beland, waar ik de economische geschiedenis bestudeerde van wat toen nog het Gemenebest was. Maar de confrontatie met de rijke cultuur van Europa maakte al gauw de avonturier in mij wakker, en van student werd ik straatmuzikant. Uiteindelijk besloot ik op zoek te gaan naar iets waarin ik mijn passie kwijt kon. Dat bleek fotografie te

zijn: ik heb een camera gekocht, en de foto's leverden me een beurs op aan de kunst- en fotografieschool Le 75. De rest is geschiedenis."

En die geschiedenis heeft Sack in Brussel geschreven. "Brussel is uniek in Europa. Door zijn culturele diversiteit. Mijn dochter Eliza is daarvan een product. Ze is pas elf, maar spreekt al drie talen en leert nu een vierde. En die talen kan ze hier ook echt gebruiken. Helemaal anders dan in de *States*. Daar een vreemde taal leren is alsof je analytische meetkunde studeert: interessant, maar je vergaart kennis die je waarschijnlijk nooit zult gebruiken."

"De chaos van Brussel, de manier waarop alles *min of meer goed* functioneert zonder dat iedereen binnen de lijntjes blijft, het *plantrekken*: het past perfect bij de mens Stephen Sack. Brussel is altijd een broedplaats geweest voor artiesten die de cultuur voeden. Je hoeft niet in de media te komen om hier je ei te kunnen leggen."

Zoektocht

Een alchemist, filosoof en visuele ontdekkingsreiziger in één, zo kun je Stephen Sack misschien nog het best omschrijven. Zijn atelier, thuis op de gelijkvloerse verdieping, heeft iets van de grot van Ali Baba. Oude boeken, meubels die schatten bevatten die er op het eerste gezicht geen zijn, fotoreeksen. Een heiligdom waarin hij op zoek gaat naar de grenzen van de verbeelding. "Mijn ideeën komen dikwijls op in dromen en plotse revelaties, ingegeven door mijn intuïtie. Toen ik mijn eindwerk voor Le 75 voorbereidde, zag ik in een droom een doos met foto's. Foto's van waardeloze oude munten, die buiten mijn eerste selectie gevallen waren. Verweerd door de tijd, alsof ze uit een fresco kwamen. Foto's genomen met licht dat gebruikt wordt om de patina van metalen te onderzoeken. Toen ik wakker werd, wist ik: 'Dit is het!'"

De oorsprong van Sacks werk is altijd dezelfde: verbeelding. Daarop gaat hij in de echte wereld op zoek om die verbeelding te documenteren. Tot het doel bereikt is: verwondering. "Ik verzamel objecten die door tijd of door een ander proces zijn getransformeerd. Op zich waardeloze dingen, *junk*, rommel. Daarvoor werk ik samen met musea, maar evengoed met doodgewone mensen. Telkens weer is het een zoektocht die jaren kan duren. Een zoektocht ook naar het metafysische verband tussen de metamorfose en de essentie van het object. Dat kan van alles zijn. Een grafsteen, het spookbeeld dat vet van doorgesijpelde inkt achterlaat op de achterzijde van pagina's van eeuwenoude boeken. En die dingen fotografeer ik dan met aangepaste technieken. Zo wordt het object op de foto niet wat het lijkt te zijn, als je het bekijkt met het blote oog. Wanneer ik een beeld heb waarvan ik zeg: 'Wow, dit kan niet echt zijn!', dan heb ik mijn doel bereikt. Ik ga daarbij altijd op zoek naar de grenzen van de mogelijkheden, zonder in herhaling te vallen. De mensen verbazen, zowel met het laatste beeld als met het eerste. Dat zou altijd de betrachting van een kunstenaar moeten zijn, maar de realiteit staat dikwijls ver van

dat ideaal. Op exposities, zelfs belangrijke, heb ik meer dan eens de reflex: 'Dit heb ik al duizend keer gezien.'

"Het prachtige aan fotografie vind ik: als je iets vastlegt op de manier waarop je het echt zelf wilt, dan is het van jou en blijft het van jou. Terwijl als je musiceert, je elke keer weer moet spelen met een frisheid en een passie alsof het de eerste keer is: steeds weer een vluchtig moment, dat je niet kunt vasthouden. Wat je vastlegt op foto's, blijft. Dat tonen is als een geschenk aan de mensen. Voor hen komt het over als iets wat er al was, terwijl het proces om zo ver te komen, allerm minst evident is."

Tijd voor enkele voorbeelden. Sack toont me een boek, *Flora magica*, met afbeeldingen - het lijken wel schilderijen. "Dit project is begonnen met het uitzetten van planten in een alchemistisch herbarium van eigen vinding. Planten die ik in allerlei soorten vloeistoffen heb geplaatst: olie, alcohol, zuur. Dan heb ik ze samengeperst, tot de oorspronkelijke vorm iets anders was geworden. Iets anders wat ik dan op foto heb vastgelegd, waarbij het beeld de ziel van de plant lijkt weer te geven."

"Vervolgens heb ik diezelfde beelden als negatief afgedrukt. De genesis van een nieuwe reeks: *Night creatures*. Het is net of je beelden van fluorescerende wezens ziet, die hun bestaan doorbrengen op een plaats waar het daglicht nooit doordringt."

"Ik kan evengoed veel simpeler te werk gaan." Sack toont me een beeld van Christus aan het kruis met doorboorde handen en voeten. "Dit is een foto die ik genomen heb van de *indruk* die een Christusbeeld heeft achtergelaten op een vilten achtergrond waaraan het was opgehangen vooraleer er finaal af te donderen. Alweer was er die verwondering: 'Neen, dit kan niet, dit kan niet bestaan.' Maar misschien toch wel - omdat ik het gefotografeerd heb. Zo heb ik ook eens een hele reeks vogel-uitwerpselen in de modder in het Zwin gefotografeerd. In de ene foto kon je de duivel zien, in een andere vliegende creaturen."

Karel Van der Auwera